

OPETUSMINISTERIÖN TILINPÄÄTÖSKANNANOTTO JYVÄSKYLÄN YLIOPISTON VUODEN 2006 TOIMINNASTA

1. TULOKSELLISUUS JA TULOSTAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

1.1. TOIMINNALLINEN TEHOKKUUS

Strategiansa mukaisesti yliopisto on panostanut tutkimukseen ja jatkokoulutukseen. Yliopiston tuottavuus on valtakunnallisesti tarkastellen hyvällä tasolla, mutta toiminnan taloudellisuudessa tapahtunutta kehitystä ei voi käytössä olleiden tietojen perusteella arvioida.

Yliopiston budjettirahoitusta täydentävän rahoituksen taso näyttää vakiintuneen. Yliopiston liiketaloudellisen maksullisen toiminnan tuotot pienenevät edellisestä vuodesta ja toiminta jäi alijäämäiseksi. Asetettuja tavoitteita ei tältä osin saavutettu. Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus koheni edellisestä vuodesta olleen 88 %. Toiminnasta jäi yliopiston omin budjettivaroin katettavaksi 4,5 M€.

Vuodelle 2007 siirtyi toimintamäärärahoja 21,5 M€, mikä oli edellistä vuotta vähemmän. Harjoittelukoululta vuodelle 2007 siirtyi toimintamäärärahoja 530 000 €. Yliopisto on ottanut käyttöön siirtomäärärahojen uudelleen kohdennusmenettelyn tietyn rahoitustason ylittävältä osalta.

Yliopisto on kehittänyt laitos- ja tiedekuntarakennettaan ja vahvistanut yhteistyötään sektoritutkimuslaitosten kanssa. Yliopisto on kehittänyt työnjakoa JAMKIn kanssa siten, että toimintaterapian koulutusvastuu siirtyy ammattikorkeakoululle. Omaa osaamista on täydennetty vahvojen kotimaisten ja kansainvälisten kumppanuuksien kautta.

Yliopiston tulee toimia aktiivisesti Sisä-Suomen yliopistoyhteistyön tiivistämiseksi.

Rakenteellisen kehittämisen toimenpiteiden tulee koskea myös yliopistokeskuksia. Yliopistokeskusten ja ammattikorkeakoulujen tulee kehittää yhteisiä toimintarakenteita ja sopimusperusteista yhteistyötä.

1.2. TUOTOKSET JA LAADUNHALLINTA

Yliopiston tutkimus- ja tutkijankoulutustoiminta on entisestään vahvistunut. Tiedekuntien ja ainelaitosten tutkimuksen arvioinnin pohjalta laatimat tutkimusstrategiat ja valitut vahvuusalueet ovat merkki määrätietoisesta kehitystyöstä. Tutkijankoulutuksen laatutyö on edistynyt ja edustaa kansallista kärkeä. Vahva tutkimusosaaminen ja monitieteisyys näkyvät myös lisääntyneiden tutkimuksen huippuyksikköjen määrässä. Yliopisto on ollut aktiivisesti mukana tutkimuksen huippuosaamiskeskittymien valmistelussa. Yliopiston oma panostaminen tutkimukseen, tutkijakoulutukseen ja kansainvälistymiseen on tärkeää saavutetun aseman säilyttämiseksi. Yliopiston tohtorin tutkintotavoitteen saavuttamisaste oli 91 %.

Yliopisto on kehittänyt opiskelijavalintojaan laatimansa strategian mukaisesti. Kaikilta osin asetettuja tavoitteita ei ole saavutettu. Esimerkiksi hakukohteiden määrä ei ole vähentynyt toivotulla tavalla eikä uusien, saman keväänä toisen asteen päättäneiden opiskelijoiden osuus opintonsa aloittaneista ole noussut merkittävästi. Uuden tutkintorakenteen toteuttaminen on edennyt pääosin ongelmitta. Valtakunnallisten tukihankkeiden merkitys on ollut suuri sekä yliopisto- että koulutuslakohtaisesti tutkintorakenneuudistuksessa.

Yliopiston ylempien korkeakoulututkintojen tavoitteen saavuttamisaste oli 105 %. Tavoitteet saavutettiin kaikilla koulutusaloilla luonnontieteellistä koulutusalaan lukuun ottamatta, joskin tälläkin koulutusallalla yliopiston tulos on valtakunnallista tilannetta parempi. Yliopiston panostus opintojen ohjaukseen ja opetuksen kehittämiseen on osoittautunut tulokselliseksi. Yliopistolla on jonkin verran vaikeuksia aineenopettajakoulutuksen tavoitteiden saavuttamisessa. Yliopisto on kiinnittänyt paljon huomiota opintojen esteettömyyttä edistäviin toimenpiteisiin. Täydennyskoulutuksen ja avoimen yliopiston opiskelijamäärät ovat laskeneet eikä avointa tutkintoväylää koskevissa tavoitteissa ole edistytty. Yliopisto on jatkanut esimerkillisesti alueellisen vaikuttavuuden vahvistamiseen liittyviä toimia.

Yliopiston henkilöstöstä oli nimitetty määräaikaiseen virkasuhteeseen 50 %, mikä on vähemmän kuin yliopistolaitoksessa keskimäärin. Vakinaisen henkilökunnan määrä supistui johtuen lisääntyneistä budjetin ulkopuolelta rahoitetuista hankkeista sekä siitä, että yliopiston linjauksen mukaisesti tukitehtäviin ei enää otettu vakinaista henkilökuntaa palvelukeskushankkeen takia.

Yliopistossa on suoritettu koko yliopiston henkilökunnalla työhön ja työolosuhteisiin liittyvä työhyvinvointikysely. Esteettömyystyötä on edistänyt Esteetön yliopisto -hanke, joka on laatinut toimintakuvauksen esteettömyyden edistämisestä.

Uutta palkkausjärjestelmää hyödynnetään yliopiston tavoitteiden saavuttamisessa sekä yliopiston henkilöstöstrategian toteuttamisessa. Kehittämiskeskustelut on tarkoitus liittää kiinteäksi osaksi palkkausjärjestelmää. Yliopisto on edelläkävijä opetus- ja tutkimushenkilöstön kansainvälisessä rekrytoinnissa.

Yliopiston tulee kehittää opiskelijavalintoja siten, että yliopistojen yhteishakujärjestelmään siirtyminen on mahdollista vuoden 2008-2009 valinnoissa.

Täydennyskoulutuksen laatua ja tehokkuutta tulee parantaa sekä huolehtia aiempaa paremmin akateemisen väestön osallistumismahdollisuuksista. Avoimen yliopiston kehittämisessä tulee painottaa aikuisväestön osaamis- ja sivistystarpeita, parantaa työikäisen aikuisväestön mahdollisuuksia hankkia (alempi) korkeakoulututkinto sekä tehostaa alueellista yhteistyötä.

Toimenpiteitä perusteettomien määräaikaisten palvelussuhteiden vähentämiseksi tulee jatkaa. Yliopiston tulee henkilöstöstrategiansa varautua rakenteellisen kehittämisen ja tuottavuusohjelman aiheuttamiin henkilöstörakenteen muutoksiin.

2. TULOKSELLISUUDEN RAPORTOINNIN ASIANMUKAISUUS

Yliopisto on laatinut tilinpäätöksensä noudattaen vain osittain opetusministeriön 18.1.2007 antamaa suositusta yliopistojen tilinpäätöksen rakenteeksi, jossa on otettu huomioon myös Valtiontalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomuksissa esiin nostamia kehittämistarpeita. Toiminnan taloudellisuus jää osin käsittelemättä. Yliopisto on käsitellyt varsin kattavasti yliopistolle asetettujen tavoitteiden toteutumista.

Tuottavuuden kehitystä on tarkasteltu aiempaa systemaattisemmin. Toteutunutta kehitystä arvioitiin aikaisempien vuosien tuloksiin ja tavoitteisiin. Tuottavuudessa tapahtunutta on kuitenkin vaikea arvioida, kun tietoja ei ole kaikilta osin esitetty useammalta vuodelta. Toiminnan tuloksellisuutta tarkasteltiin edellisiä vuosia laajemmin tunnuslukujen avulla. Toiminnallisesta tehokkuudesta esitettyjen tietojen luotettavuutta heikentää työajankohdentamiseen liittyvä arvionvaraisuus. Yliopiston elinikäisen oppimisen strategia on varsin monipuolinen ja pitkälle valmisteltu, mutta vaatii vielä terävöittämistä.

Sopimuskauden 2007-2009 tulosneuvotteluihin liittynyt tiedonvaihto ministeriön ja yliopistojen välillä tapahtui kokonaisuudessaan KOTA -tietojärjestelmän kautta ja itse valmisteluprosessikin pääosin. Prosessin onnistumisen kannalta tärkeää oli, että yliopiston toimitettavaksi pyydettyjen tietojen luotettavuudessa ja annettujen määräaikojen noudattamisessa ei ollut ongelmia.

Edellisessä tilinpäätöskannanotossa esitetyt kehittämistoimet ovat edelleen ajankohtaisia. Ohjauksen näkökulmasta on tärkeää, että yliopisto seuraavissa tilinpäätöksissä arvioi nykyistä tarkemmin, mistä mahdolliset tavoitteiden ja saavutettujen tulosten väliset erot johtuvat. Keskeisten arviointihankkeiden ohella niiden tuloksia ja päätettyjä jatkotoimia tulee käsitellä laajemmin.

Yliopiston on huolehdittava, että Valtiokonttorin ohjeistuksen (15.6.2006, Dnro 207/03/2006) mukaisesti vuoden 2007 lopusta lähtien tuloksellisuustiedot sekä suunnittelun ja seurannan asiakirjat julkaistaan Netrassa.

Yliopiston on kehitettävä rakenteellisen kehittämisen ja tuottavuushankkeiden toimenpiteiden, voimavarojen uudelleen kohdentamisen ja henkilöstövaikutusten seurantaan siten, että näistä voidaan luotettavasti raportoida osana tilinpäätöstä.

Yliopiston tulee ilmoittaa Valtiontalouden tarkastusviraston lisäksi opetusministeriölle 15.8.2007 mennessä, mihin toimenpiteisiin se on ryhtynyt tuloksellisuuden laskentatoimensa järjestämiseksi valtion talousarviosta annetun lain 16 §:n edellyttämällä tavalla.

3. OPETUSMINISTERIÖN TOIMENPITEET TULOSELLELLISUUDEN PARANTAMISEKSI

Korkeakoulujen rakenteellisen kehittämisen linjaukset valmistellaan Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelman lausunnolle lähtevään luonnokseen kesäkuun aikana. Kehittämissuunnitelman hyväksymisen jälkeen valmistellaan konkreettinen ja yksityiskohtainen toimenpideohjelma helmikuun 2008 alkuun mennessä. Tähän liittyen opetusministeriö käynnistää selvityksen ruotsinkielisen korkeakoulutuksen rakenteesta ja koulutustarpeista.

Yliopistolain ja siihen liittyvien muiden säädösten kokonaisuudistuksen valmistelu käynnistetään välittömästi. Valmistelun aikana kuullaan riittävästi yliopistoyhteisöä ja sidosryhmien edustajia, niin että uudistuksen linjauksille varmistetaan laaja tuki. Tavoitteena on valmistella tarvittavat hallituksen esitykset niin, että ne voidaan antaa eduskunnalle kevätsession alkupuolella 2009. Tässä yhteydessä yliopistojen taloudellista autonomiaa lisätään mahdollistamalla yliopistoista julkisoikeudellisia oikeushenkilöitä tai yksityisoikeudellisia säätiöitä. Samanaikaisesti uudistetaan yliopistojen hallintoa ja päätöksentekojärjestelmää.

Yliopistojen ohjauksen ja rahoitusjärjestelmän uudistaminen valmistellaan lainsäädäntöuudistusten kanssa samassa aikataulussa, siten, että vuonna 2009 käytävät kauden 2010-2012 tulosneuvottelut voidaan käydä uudelta pohjalta. Yliopistojen tutkimustoimintaa ja yhteiskunnallista vaikuttavuutta kuvaavia indikaattoreita ja tilastoja kehitetään osana ohjauksen uudistamista.

Yliopistojen toiminnan laadun ja laadunvarmistusjärjestelmien kehittämiseksi Korkeakoulujen arviointineuvosto auditoi kaikkien yliopistojen laadunvarmistusjärjestelmät vuoden 2011 loppuun mennessä.

Valtion tuottavuusohjelmaa tarkistetaan siten, ettei se heikennä yliopistokoulutuksen laatua sekä tieteen ja tutkimuksen vaikuttavuutta.

Kansainvälistymisen kansallisen strategian valmistelu käynnistetään niin, että uusi strategia on valmis vuonna 2009.

Opetusministeriö seuraa korkeakoulueksintöjä koskevan lainsäädännön (369/2006) toimivuutta ja täytäntöönpanoa yliopistoissa.

Opetusministeriö käynnistää yhteistyössä yliopistojen kanssa selvitys- ja valmistelutyötä avoimen yliopiston kehittämissuunnitelman sekä hallitusohjelmaan sisältyvien täydennyskoulutusmahdollisuuksien laajentamista sekä oppisopimustyyppisen koulutuksen käyttöönottoa koskevien tavoitteiden edistämiseksi.

Opetusministeriö tukee yliopistojen toimia kustannuslaskennan kehittämiseen ja työkustannusten oikeaan kohdentamiseen liittyviä kehittämistoimia ottaen huomioon valtiovarainministeriön kokonaiskustannusmallityöryhmän tulevat suositukset. Merkittävimpana yksittäisenä toimena on opetusministeriön tukema projektimuotoisen tutkimustoiminnan hallinnoinnin kehittäminen.

LIITTEET

LIITE 1 Määrällisten tavoitteiden toteuma